

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi D.C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 385/19.,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 września 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Skarżąca (w postępowaniu głównym występująca jako jeden
z współuczestników procesowych, tworząca stronę powodową) D.C. – pismem
datowanym na 13 października 2022 r. wniosła skargę na naruszenie prawa strony
do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w
postępowaniu sądowym, żądając:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt
VI ACa 385/19 Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a wcześniej
Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt: XXV C 1454/13, XVI GC 1574/13
i IV C 829/13;
2. przyznanie na rzecz Skarżącej tytułem odszkodowania za przewlekłość
postępowania: od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie sumy

pieniężnej w kwocie 3.000 zł oraz od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w kwocie 3.000.00 zł;

3. przyznania Skarżącej „kosztów postępowania 200 zł w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym według spisu kosztów - 1.000 zł”.

W uzasadnieniu pisma procesowego Skarżąca wskazała, „że od daty wpływu w lipcu 2013 roku do zakończenia sprawy w I instancji (marzec 2019 r.) odbyło się 6 rozpraw merytorycznych, a więc jedynie około jeden termin rozprawy na rok. Sprawa trafiła do Sądu Apelacyjnego w dniu 16 maja 2019 r. i do dnia wniesienia skargi odbyło się 5 rozpraw, a sprawa nie jest ostatecznie zakończona (wydano jedynie wyrok częściowy zaskarżony kasacją [...]).” Ponadto podkreśliła, że żadna ze stron nie dokonała czynności, która mogłaby mieć wpływ na tak znaczne przedłużenie postępowania, zaś wszelkie opóźnienia mają charakter niezależny od stron. Zdaniem Skarżącej niezrozumiałe jest, że w sprawie, która toczy się od lipca 2013 r. - czyli od ponad 9 lat - nie można jej prawomocnie zakończyć. Jak dalej podniosła, nawet przyjmując, że stopień prawnej i faktycznej zawłości sprawy nie jest niski to kwestia powołania trzech biegłych nie usprawiedliwia takiego przedłużania postępowania. Zwróciła przy tym uwagę, że jeśli biegli wydali wadliwe opinie, to odpowiada za to Skarb Państwa, a dokładnie Sąd, na którego liście biegłych osoby te się znajdują.

Pismem z 21 października 2022 r. Skarżąca cofnęła skargę w części dotyczącej przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie (sygn. akt: XXV C 1454/13, XVI GC 1574/13 i IV C 829/13) i wniosła o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 385/19 Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zmieniając żadaną kwotę odszkodowania na 5000 zł. W pozostałym zakresie podtrzymała skargę, wnosząc o przekazanie jej do Sądu Najwyższego jako właściwego do rozpoznania sprawy.

Reprezentant Skarbu Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie (dalej również: Prezes SA w Warszawie) zajął stanowisko w sprawie, dwukrotnie wnosząc odpowiedź na skargę tej samej treści - pismem z 30 listopada 2022 r. oraz pismem z 23 marca 2023 r. Prezes SA w Warszawie wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu wskazał, że sąd wyznaczał terminy

zgodnie z wpływem. Odkryło się pięć merytorycznych rozpraw, wydano orzeczenie, które zostało zaskarżone zarówno w toku instancji, jak i nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Podkreślił, że w 2020 roku, z powodu pandemii koronawirusa, na kilka miesięcy ograniczono możliwość przeprowadzania rozpraw, co wpłynęło na powstanie - z przyczyn niezależnych ani od stron, ani od sądu - zaległości, które są sukcesywnie nadrabiane. Jak dalej podkreślił, nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącej. Czynności związane z przygotowaniem poszczególnych rozpraw oraz z prowadzeniem sprawy były wykonane niezwłocznie oraz w normalnym toku czynności, wobec czego postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozwlekły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, po dokonanej analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt VI ACa 385/19, doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do stwierdzenia w tej sprawie przewlekłości postępowania. Skutkowało to, w myśl art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej także: u.s.p.) koniecznością oddalenia skargi wywiedzionej przez D.C..

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że art. 2 ust. 1 u.s.p. dopuszcza możliwość wniesienia przez stronę skargi o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Wprawdzie przepisy u.s.p. nie definiują jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość; to w dotychczasowym

orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie zauważa się, iż znamiona przewlekłości postępowania przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 maja 2022 r., I NSP 149/22 i powoływane tam orzecznictwo). Podkreślić jednocześnie należy, że art. 2 ust. 2 u.s.p. wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy *ad casum* naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, to nie stanowi on jedynej przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 u.s.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przeprowadzona analiza akt sprawy VI ACa 385/19 pozwala na odtworzenie czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie po wpłynięciu akt

postępowania wraz z apelacją strony powodowej w dniu 16 maja 2019 r., do wydania wyroku w dniu 4 lipca 2023 r. Należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny w Warszawie podjął w tym czasie szereg czynności, spośród których znaczenie zasadnicze dla niniejszej sprawy mają poniżej wymienione.

Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 16 maja 2019 r., następnie 17 maja 2019 r. nadano sprawie sygnaturę oraz wylosowano sędziego referenta. W dniu 22 października 2019 r. przedłożono do akt sprawy wniosek jednego ze współuczestników tworzących stronę powodową (R.S.) o wyznaczenie terminu rozprawy poza kolejnością wpływu. Dnia 24 października 2019 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu wskazanego podmiotu o tym, że prośba dotycząca przyspieszenia terminu rozprawy została uwzględniona i termin będzie wyznaczony w styczniu 2020 roku. Kolejno zarządzeniem z 20 grudnia 2019 r. wezwano pełnomocnika substytucyjnego pozwanego do uzupełnienia braków formalnych apelacji. Następnie 8 stycznia 2020 r. wyznaczono do składu orzekającego kolejnych dwóch sędziów oraz wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 4 lutego 2020 r. o godz. 11.30. Zgodnie z zarządzeniem rozprawa odbyła się 4 lutego 2020 r., zaś w dniu 19 lutego 2020 r. ogłoszono postanowienie o dopuszczeniu dowodu z łącznej opinii biegłych sądowych z zakresu budownictwa. W dniu 21 maja 2020 r. przesłano akta pierwszemu biegłemu, zaś drugiemu 4 sierpnia 2020 r. Dnia 23 listopada 2020 r. wydano zarządzenie o doręczeniu pełnomocnikom stron opinii biegłych. Kolejno w dniu 4 lutego 2021 r. wydano zarządzenie o wylosowaniu sędziów referentów (w związku z zarządzeniem Wiceprezesa SA w Warszawie wydanym wobec wzrostu zachorowań na COVID-19 i braku możliwości orzekania w sprawach przez sędziów Sądów Okręgowych). Na skutek powyższego, 10 lutego 2021 r. nastąpiła zmiana sędziego referenta. Następnie 17 lutego 2021 r. wydano zarządzenie o doręczeniu biegłym sądowym stanowisk stron w przedmiocie sporządzonych opinii. Kolejno w dniu 27 maja 2021 r. zarządzono przesłanie pełnomocnikom stron pism biegłych sądowych. Pełnomocnicy zajęli stanowiska w pismach z dnia 18 czerwca 2021 r. oraz 21 czerwca 2021 r. Dnia 30 września 2021 r. wyznaczony został termin rozprawy na dzień 9 listopada 2021 r. o godz. 9.00. Na rozprawie w dniu 9 listopada 2021 r. sąd postanowił odroczyć publikację wyroku częściowego do dnia

23 listopada 2023 r. oraz w pozostałym zakresie odroczyć rozprawę do dnia 13 stycznia 2022 r. o godz. 14.00. Dnia 23 listopada 2023 r. sąd ogłosił wyrok częściowy, zaś 13 stycznia 2022 r. odbyła się rozprawa, podczas której sąd postanowił rozprawę odroczyć oraz skierować sprawę na posiedzenie niejawne w celu podjęcia dalszych czynności.

Pismem z 28 lutego 2022 r. współuczestnicy tworzący stronę powodową wnieśli skargę kasacyjną od wyroku częściowego. W dniu 21 kwietnia 2022 r. akta sprawy przedstawiono Sądowi Najwyższemu, zaś 10 października 2022 r. Sąd Najwyższy wypożyczył akta Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. W dniu 7 lutego 2023 r. wyznaczono kolejny termin rozprawy apelacyjnej na 23 marca 2023 r. o 11.10. Na rozprawie w dniu 23 marca 2023 r. odroczone rozprawę do dnia 18 maja 2023 r. o 12.30. W dniu 18 maja 2023 r. odbyła się rozprawa, na której odroczone rozprawę do 21 czerwca 2023 r. do 11.00. Na rozprawie w dniu 18 maja 2023 r. odroczone rozprawę do dnia 21 czerwca 2023 r. o 11.00. Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2023 r. odroczone publikację orzeczenia do dnia 4 lipca 2023 r. o 11.45. W dniu 4 lipca 2023 r. ogłoszono wyrok oddalający apelację współuczestników - strony powodowej.

Jak już wyżej wskazano, sam czas trwania postępowania nie stanowi jedynej przesłanki przewlekłości postępowania; konieczne jest odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p. Należy zatem stwierdzić, że co prawda od dnia wniesienia do Sądu Okręgowego w Warszawie pozwu w dniu 30 lipca 2013 r. do dnia ogłoszenia wyroku w dniu 4 lipca 2023 r. upłynęło dziesięć lat, to jednak w postępowaniu odwoławczym, któremu zarzucono przewlekłość, czynności podejmowane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zmierzały do rozstrzygnięcia sprawy i były podejmowane w rozsądnych odstępach czasu. Oprócz wskazanej wyżej wielości czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, mających wpływ na czas przebiegu postępowania, znaczenie ma również fakt, że sprawa należała do szczególnie zawiłych. Charakter sprawy wskazuje na to, że miała ona szczególne znaczenie dla Skarżącej, która swoim zachowaniem nie przyczyniła się do przedłużenia postępowania, jednak również nie wносиła o przyspieszenie jego zakończenia. Należy przy tym wskazać, że Sąd Apelacyjny

w Warszawie uwzględnił wniosek jednego ze współuczestników, który wnosił o przyspieszenie rozpoznania sprawy, jednak zawilość sprawy oraz konieczność przesyłania akt pomiędzy sądami nie pozwoliły na szybkie wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia.

Już na marginesie dodać należy, że Sąd Najwyższy w sprawach ze skarg na przewlekłość postępowania sprawdza jedynie prawidłowość ciągu czynności podejmowanych w przebiegu postępowania, któremu zarzucana jest przewlekłość, a ten w niniejszej sprawie należy uznać za prawidłowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p. orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

[as]

[ał]